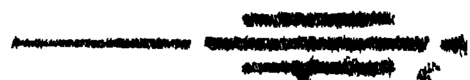
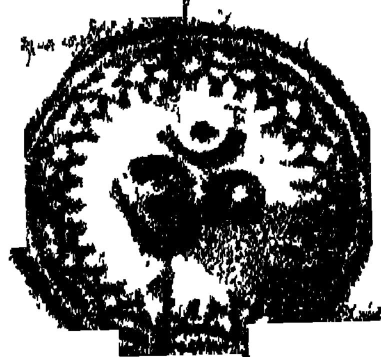
ગીતાજીનાં—ગુણગાન

—:દ્વિતીય ભાગ:—





પ્રો [redacted]

મુ [redacted]

[redacted]

ને [redacted]

૧૬૦૦] તા. ૨૩ ૧૧-૩૯ [સંવત ૧૯૯૬

સાહિત્ય–સમ્રાટ

લેખક:— "હિન્દબાળ"

લખાય છે "સાહિત્યનો સમ્રાટ" એ

છે. નાટ [illegible] ઉપકાર માનું છું.
કારણકે પ્રેરણા કરનાર તેઓ છે.



—:ॐ तत् सत्:—

॥ श्री परमात्मने नमः ॥

गजलगीता

प्रथम गुरुको शीश नमाऊं ।
हरिचरणोंमें ध्यान लगाऊं ॥ १ ॥

गजल सुनाऊं अद्भुत यार ।
धारनसे हो बेडा पार ॥ २ ॥

अर्जुन कहै सुनो भगवाना ।
अपना रूप बताया नाना ॥ ३ ॥

उनका मैं कछु भेद न जाना ।
कृपा कर फिर कहो सुजाना ॥ ४ ॥

जो कोई तुमको नित उठ ध्यावे ।
भक्ति कर कर चित्त लगावे ॥ ५ ॥

रात दिवस तुमरे गुण गावे ।
तुमसे दूजा मन नहीं भावे ॥ ६ ॥

तुमरा नाम जपै दिन रात ।
और करै नहीं दूजी बात ॥ ७ ॥

दूजा निराकारको ध्यावे ।
अक्षर अव्यक्त अनादि बतावे ॥ ८ ॥

दोनों ध्यान लगाने वाला ।
उनमें कुन उत्तम नन्दलाला ॥ ९ ॥

अर्जुनसे बोले भगवान ।
सुन प्यारे कछु देकर ध्यान ॥१०॥

मेरा नाम जपै जपवावे ।
नेत्रोंमें प्रेमाश्रु छावे ॥११॥

मुझ बिन और कछु नहीं चावे ।
रात दिवस मेरा गुण गावे ॥१२॥

सुनकर मेरा नाम उचार ।
उठै रोम तन बारम्बार ॥१३॥

जिनका क्षणभर टुटे न तार ।
उनकी श्रद्धा अटल अपार ॥१४॥

मोमें जुड़कर ध्यान लगावे ।
ध्यान समय विह्वल हो जावे ॥१५॥
कंठ रुके बोला नहीं जावे ।
मन बुद्धि मेरे मांय समावे ॥१६॥
लज्जा भय बिसारे मान ।
अपना रहे न तनका ज्ञान ॥१७॥
ऐसा जो मम ध्यान लगावे ।
सो योगिनमें उत्तम कहावे ॥१८॥
जो कोई ध्यावे निर्गुण रूप ।
पूर्ण ब्रह्म अरु अचल अनूप ॥१९॥

निराकार सब वेद बतावे ।
मन बुद्धि जहँ थाह न पावे ॥२०॥
जिसका कबहुं न होवे नाश ।
व्यापक सबमें ज्यों आकाश ॥२१॥
अटल अनादि आनन्दघन ।
जाने बिरला योगी जन ॥२२॥
ऐसा करे निरन्तर ध्यान ।
सबको समझे एक समान ॥२३॥
मन इन्द्रियां अपने वश राखे ।
विषयनके सुख कबहु न चाखे ॥२४॥

सब जीवोंके हितमें रत्त ।
ऐसा उनका सच्चा मत्त ॥२५॥
वह भी मेरे ही को पाते ।
निश्चय परम गतिको जाते ॥२६॥
फल दोनोंका एक समान ।
किन्तु दुर्लभ निर्गुण ध्यान ॥२७॥
जब तक है मनमें अभिमान ।
तब तक होना मुश्किल ज्ञान ॥२८॥
जिनका है निर्गुणमें प्रेम ।
उनका दुर्घट साधन नेम ॥२९॥

मन टिकने को नहीं अधार ।
इससे साधन कठिन अपार ॥३०॥

सगुणका है सुगम उपाय ।
सो मैं तुझको दिया बताय ॥३१॥

यज्ञ दानादिक कर्म अपारा ।
मेरे अर्पण कर कर सारा ॥३२॥

अटल लगावे मेरा ध्यान ।
समझे मुझको प्राण समान ॥३३॥

सब दुनियांसे तोडे प्रीत ।
मुझको समझे अपना मीत ॥३४॥

प्रेम मगन हो अति अपार ।

समझे यह संसार असार ॥३५॥
जिनका मन नित तुममें यार ।
उनसे करता मैं अति प्यार ॥३६॥
केवट बनकर नाव चलाऊं ।
भवसागरके पार लगाऊं ॥३७॥
यह है सबसे उत्तम ज्ञान ।
इससे तूं कर मेरा ध्यान ॥३८॥
फिर हो जाना मोहिं समान ।
यह कहना मेरा सच्चा जान ॥३९॥
जो चाले इसके अनुसार ।
वह भी हो भवसागर पार ॥४०॥

ગામઠી-ગીતા

ધરતચડા કે છે:-

ધરમ ક્ષેતરમાં ને કુરુ છેતરમાં,
એ ધડીકમાં બાઝી મરે—
હંજયડા એ ધડીકમાં બાઝી મરે,
(એવાં) મારાં છૈયાં ને મારા ભાઈનાં
સોકરાં (૨) ભેળાં થઈને શું કરે--
હંજયડા ભેળાં થઈને શું કરે— ૧

અરજણિયો કે છે:-

નાનાં એ મારવાં ને મોટાં એ મારવાં,
ને મારવાનો નાં મળે આરો-
કરહણિયા મારવાનો નાં મળે આરો-
એવું તે રાજ કેદી નાંરે કર્યું તો (૨)
ચીચો ગીગો રઈ જીઓ કુંવારો ?
કરહણિયા હું તો નથી લડવાનો- ૨

કરહણિયો કે છે:—

અજરામર છે અલ્યા મનખાંમો આતમો,
ને માર્યો નાં કોથી મરાય,—
અરજણિયા માર્યો નાં કોથી મરાય,
એવું હમજીને અલ્યા દીધે તું રાજ્ય ને (૨)
તારા બાપનું હું જાય,—
અરજણિયા મેલ્યને મૂરખાવેડા. ૩

મલક બધો તારી કરવાનો ઠેકડી,
ને હું તો કહી કહીને થાક્યો,—
અરજણિયા હું તો કહી કહીને થાક્યો;
આ ખતરીના કુરમેં ક્યાંથી તુ આવો (૨)
ઊંધા તે પાંનિયાનો પાક્યો,—
અરજણિયા મેલ્યને મૂરખાવેડા. ૪

અલ્યા જુધમાં જીતેશ તો રાજ કરેશ ને,
મરેશ તો જાશ ઓલ્યા હરગે,—
અરજણિયા મરેશ તો જાશ ઓલ્યા હરગે

અલ્યા તારો તે દી જો ઘેર જ હોય તો (૨)
આવો તે લાગ શીદ ચૂકે?
અરજણિયા મેલ્યને મૂરખાવેડા. ૫

મોટા મોટા મહાત્માને મોટા પુરુષ,
જેણે વાસનામાં મેલ્યો પૂળો,—
અરજણિયા વાસનામાં મેલ્યો પૂળો,
અલ્યા એવા એ જગત હાકું કરમ હડહડે (૨)
પછે તું તે ચેઇ વાડીનો મૂળો—
અરજણિયા મેલ્યને મૂરખા વેડા. ૬

કરમની વાત બધી આપડા હાથમાં,
ને ફળની નહિ એક કણી;
અરજણિયા ફળની નહિ એક કણી;
ઇમ ના હોય તો બધાય થઇ એહે- (૨)
બોલ્યા દલજી તે શહેરના ધણી,-
અરજણિયા મેલ્યને મૂરખા વેડા. ૭

(માટે) ઉંધું ઘાલીને જા કરમ હડઇડચ ને,

ફૂળની કર્યં માં ફૂકર;
અરજણિયા ફૂળની કર્યં માં ફૂકર;
ફૂળનો દેનારો આવ્યો બેઠો પરભૂડિયો (૨)
તે નથી તારા બાપનો નોકર,–
અરજણિયા મેલ્યને મૂરખાવેડા. ૮

અરજણિયો કે છેઃ–

ભરમ ભાંગ્યો ને મારો સાંસ્યો ટળ્યો છે,
ને ગન્યાંન લાધ્યું મને હાચું,
કરહણિયા ગન્યાંન લાધ્યું મને હાચું;

તું મારો મદારી ને હું તારો માંકડો,
નચાવે ત્યમ હું નાચું,–
કરહણિયા હું તો હવે લડવાનો, ૯

હંજયડો કે છેઃ–

જોગી કરહણિયો ને ભડ અરજણિયો,
હ બે જ્યાં થાયે ભેળા,–

ઘરતડા બ બે જ્યાં થાયે ભેળા,
મારૂં હલકું તો ઇમ શાખ્ય પૂરે છે [૩]
તિયાં દહાડી ઊડે ઝી ચેળાં;
ઘરતડા દહાડી ઉડે ઝી ચેળાં. ૧૦

હિન્દબાળાનું નિવેદન

—૦—

મને મળવા આવનાર વ્યક્તિએ રાત્રે ૯ થી સવારના ૯ સુધી મારે ઘેર માળીવાડાની પોળમાં મળવું અને દિવસના બેથી અઢી સુધીમાં સસ્તુ સાહિત્ય મુદ્રણાલય—ભદ્ર—અમદાવાદ, એ સ્થળે મળવું.

[બાકીના સમયમાં સંસ્થામાં મળવું નહિ.]

સાહિત્ય-વિકાસ



હાલમાં સસ્તા સાહિત્યમાં સાહિત્યનો ખૂબ થઇ રહ્યો છે. અનેકાનેક ગ્રંથોની પુનઃ છપાઇ રહી છે. તેમાંના કેટલાંક ગ્રંથો તો મૂલ્યે વેચાઇ રહ્યા છે. પ્રભુએ ભિક્ષુને પ્રેઃ ઠીક સાહિત્યનો વિકાસ કર્યો છે. હાલ જે પડેલી પુનરાવૃત્તિઓ છે તે તો સંવત ૧૯૯ ઉત્તરાયણ સુધી અર્ધા મૂલ્યે માનવબંધુઓને શકશે. માટે વહેલો તે પહેલો. હે માનવદેવ સોનેરી તક રખે ગુમાવતો. લખવું હતું પણ જગ્યાનો અભાવ છે. હાલ ના છૂટકે લખી બંધ થાઉં છું. કારણ કે એ સંસ્થામાં

હિન્દબાળ : મયારામ વિ. ૮

શાહપુર: માળીવાડાની પોળ. અમદા.

મુદ્રક : ધીરજલાલ ટોકરશી શાહ, જયોતિ મુદ્રણાલય જુમ્મા મસ્જિદ સામે, અમદાવાદ.